

Alexandru CĂLINESCU 1945

Maria S. Ciobanu

Istoric și critic literar român, doctor în literature franceză, profesor universitar, publicist, bibliolog, editorialist, disident politic.

S-a născut la 5 octombrie 1945, la Iași.

Provine dintr-o familie de profesori cu studii clasice, mama făcând și filologie franceză. În anii 1951-1952 părinții săi au fost dați afară din sistemul universitar pentru convingeri politice. Copilăria sa a fost marcată de amintirile sfârșitului celui de-al Doilea Război Mondial, de foametea care a lovit Moldova și de lipsurile anilor '50.

A mers la școală foarte devreme, la insistența tatălui, deoarece începuse a citi de la patru ani. Și-a făcut studiile la Liceul Internat „C. Negruzzi” din Iași (1951-1963). A fost admis la Facultatea de Litere a Universității „Al.I. Cuza” din Iași, Catedra de limba franceză (1963-1967). În timpul facultății, a beneficiat de o bursă de șase săptămâni la Paris (1966). În 1971 a mai obținut o bursă de două luni în Franța, experiență care a fost decisivă în evoluția sa. În 1983 a susținut teza de doctor în literatura franceză.

În timpul anilor de studenție a făcut parte din „Grupul de la Iași”, prima mișcare locală care s-a opus regimului comunist, ceea ce l-a adus în vizorul Securității. „Grupul de la Iași” apăruse în legătură cu revista studentescă „Dialog” de care s-a ocupat Alexandru Călinescu și ai cărei colaboratori s-au remarcat în special prin eseu și critică literară. În 1983, după percheziții și interogatorii la Securitate, a fost înlăturat de la conducerea revistei „Dialog”. A fost urmărit de Securitate până în ajunul lui decembrie 1989. În 1988-1989 a fost interzis în lumea literară și nu a avut voie să publice.

După facultate, a activat câteva luni ca profesor de liceu, a făcut și șase luni de stagiul militar, după care a urmat o carieră academică, urmând exemplul părinților. Din 1968 a fost angajat la Catedra de limba franceză din cadrul Universității „Al. I. Cuza” din Iași, unde și-a desfășurat întreaga activitate profesională, de la asistent, lector (până în 1989) la conferențiar (din 1990) și profesor universitar (până în 2012), prorector al aceleiași instituții (1990-1991), conducător de doctorat.

Între 1991 și 1997 a predat la Paris, la Institut National des Langues et Civilisations Orientales (INALCO), secția de civilizație românească. Din 1995 activează în calitate de editorialist la Radio Europa Liberă. Între 2000 și 2013 a exercitat funcția de director al Bibliotecii Centrale Universitare „M. Eminescu” din Iași. Este colaborator al Editurii „Polirom” din Iași.

A desfășurat și activitate de cercetare în mai multe domenii: literatură franceză modernă, teorie literară, poetică narativă, istoria ideilor. A participat la colocvii și conferințe științifice în România, Franța, Grecia, Israel, Germania,

Austria. A început să publice încă din timpul studenției recenzii și cronici în singura revistă literară care exista atunci la Iași „Iașul literar”.

A debutat în 1972, cu cartea „Anton Holban sau complexul lucidității” (1972). Au urmat: „Caragiale și vârsta modernă a literaturii” (1976); „Biblioteci deschise” (1987); „Interstii” (1998); „Adriana și Europa” (2004); „Proximități incomode” (2008); „O anume idee despre Franța” (2011); „Instantanee cu final deschis” (2020); „O lume care a luat-o razna. Câteva reacții de bun-simț la ce ni se-ntâmplă”(2023) ș.a.

A participat la elaborarea de volume colective, prefete, postfete, traduceri. A publicat numeroase studii în reviste de specialitate din România, Franța, Germania, Austria, Polonia, Anglia, Luxemburg. A făcut cronică literară și la revistele de cultură ieșene „Convorbiri literare”; „Cronica”; „Ziarul de Iași” și „România literară”. A susținut o rubrică permanentă, „Interstii”(din 1999), în revista „Dilema” și apoi la „Dilema veche”,cu care colaborează și astăzi. Din 2006 a avut o rubrică în revista „Dilemateca”, intitulată „Decupaje”.

A fost membru al Asociației Române de Literatură Comparată, membru al Uniunii Scriitorilor din România, membru al PEN-Clubului; membru fondator al Grupului pentru Dialog Social.

Alexandru Călinescu este Profesor emerit de literatură franceză la Facultatea de Litere a Universității „Al. I.Cuza” din Iași.

Pentru activitatea sa a fost înalt apreciat cu numeroase premii literare, distincții și decorații de stat: Premiul Uniunii Scriitorilor (1972), Premiul Academiei Române (1990), Premiul „Ateneu” pentru critic și istorie literară, Premiul „Opera omnia” al Asociației Scriitorilor din Iași, Premiul Uniunii Scriitorilor din România pentru publicația „O lume care a luat-o razna”(2024) ș.a.

Deține Medalia jubiliara a Universității din Angers, Franța (1991), Ordinul „Meritul Cultural” (2000); Ordinul Național „Pentru Merit” în grad de Ofițer(2000); Ordinul „Palme Académiques” conferit de Guvernul Francez (2000); „L’Ordre National du Merite” conferit de președintele Franței (2004).

A se vedea și articolul din „Calendar Național 2015”. – Chișinău, 2015. – P. 311-312.

Bibliografie selectivă:

Călinescu, Alexandru. Anton Holban : Complexul lucidității /Alexandru Călinescu. – București : Albatros, 1972. – 179 p.

Călinescu, Alexandru. Caragiale sau Vîrsta modernă a literaturii / Alexandru Călinescu. –Ed. a 2-a. – Iași : Institutul European, 2000. – 128 p. – ISBN 973 611 098 2.

Călinescu, Alexandru. Incursiuni în proza românească : De la „Tainele inimii” la „Jocurile Daniei” / Alexandru Călinescu. –Iași : Princeps Edit, 2006. – 132 p. – ISBN 973-7730-03-8.

****Călinescu, Alexandru.** Instantanee cu final deschis” / Alexandru Călinescu. – Iași :Junimea, 2020. – 390 p. – ISBN 978-973-372-313-4.

****Călinescu, Alexandru.** Interstii. Pe urmele maoismului francez / Alexandru Călinescu. –Iași : Polirom, 1998. – 180 p. –ISBN 973-683-162-0.

****Călinescu, Alexandru.** O lume care a luat-o razna : Câteva reacții de bun-simț la ce ni se întâmplă / Alexandru Călinescu. –București : Humanitas, 2023. –323 p. – ISBN 9735082578. – ISBN 978 973 508 257 4.

Călinescu, Alexandru. Perspective critice / Alexandru Călinescu. – Iași : Junimea, 1978. –238 p.

Călinescu, Alexandru. Lectura astăzi / Alexandru Călinescu // Xenopoliana : A scrie și a citi : Practici, simboluri, tipuri de lectură. – 2004. – Nr 1/4. – P. 3-8.

Nanu, Adina. Alexandru Călinescu / Adina Nanu, Florica Cruceru. – București : Meridiane, 1988. – 69 p.

Buluță, Gheorghe. Călinescu Alexandru / Gheorghe Buluță, Victor Petrescu, Emil Vasilescu // Bibliologi români : dicționar /Gheorghe Buluță, Victor Petrescu, Emil Vasilescu. – Târgoviște : Bibliotheca, 2011. – P. 58-59. – ISBN 978-973-712-591-0.

Călinescu Alexandru // Dicționarul literaturii române. Vol. 1 : A-L. – București : Univers Enciclopedic, 2012. – P. 297-298. – ISBN 978-606-8358-46-8.

Șandru, Gabriela. Publicistul Călinescu / Gabriela Șandru //Caiete Critice. – 2015. – Nr 3. –P. 16-20. – ISSN 1220-6350.